

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การศึกษาปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีกรอบความคิดที่ชัดเจนรัดกุม ผู้วิจัยได้ทบทวนความรู้ ความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 ความหมายของวิทยานิพนธ์
 - 1.2 วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางการทำวิทยานิพนธ์
 - 1.3 แนวคิดและหลักการของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต
 - 1.4 ขั้นตอนการเสนอทำวิทยานิพนธ์
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้เกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์

1.1. ความหมายของวิทยานิพนธ์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542 :1075) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิทยานิพนธ์ คือ บทนิพนธ์ที่ผู้เรียบเรียงยกเอาหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นวิจัยหรือพรรณนาขยายความ โดยนับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อเสนอรับปริญญา

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของวิทยานิพนธ์ไว้หลายท่าน อาทิเช่น

ฤทธิชัย เตชะมัทธนันท์ (2538 : 101) ได้ให้ความหมายของวิทยานิพนธ์ไว้ดังนี้ “วิทยานิพนธ์ คืองานวิจัยที่เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาเกือบทุกหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย การนำผลการวิจัยออกมาเสนอเป็นรูปเล่ม ต้องมีรูปแบบและหลักเกณฑ์ในการนำเสนอ ซึ่งต้องอาศัยคู่มือการทำวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยที่ตนอยู่เป็นแบบอย่าง เพื่อความเป็นระเบียบและมาตรฐานเดียวกัน”

ชนิษฐา ทองสถิต (2538 : 7) ให้ความหมายว่า “วิทยานิพนธ์ หมายถึง การศึกษาเรื่องหนึ่งเรื่องใดอย่างละเอียดลึกซึ้ง มีระบบระเบียบ เป็นรายวิชาหนึ่งที่บังคับในหลักสูตรของสถาบันการศึกษา เพื่อสิทธิในการรับปริญญา”

สุวิมล ว่องวานิชย์และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2546 : 5) ได้ให้ความหมายของวิทยานิพนธ์ว่า “วิทยานิพนธ์หรือปริญญานิพนธ์ (Thesis หรือ Dissertation) เป็นเอกสารรายงานการวิจัยที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคำเนินการจัดทำขึ้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร เป็นงานชิ้นสำคัญของการศึกษาในหลักสูตรที่มีการบังคับให้ทำวิทยานิพนธ์ โดยนิสิตนักศึกษาต้องทำการค้นคว้าหาคำตอบในเรื่องที่ตนเองสนใจด้วยกระบวนการวิจัยที่ถูกต้องตามหลักวิธีและมีผลงานที่ได้มาตรฐานตามที่แต่ละหลักสูตรกำหนด”

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ์ (2546 : 15) อธิบายว่า วิทยานิพนธ์ เป็นรายงานการค้นคว้าวิจัยที่เรียบเรียงขึ้นอย่างละเอียดรอบคอบ มีเหตุ มีผล ตามขั้นตอนระเบียบวิธีการวิจัย เพื่อใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทหรือดุษฎีบัณฑิต

จากความหมายของวิทยานิพนธ์ ดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าวิทยานิพนธ์เป็นรายงานการค้นคว้าวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร เป็นงานที่เรียบเรียงขึ้นอย่างละเอียด ลึกซึ้งและรอบคอบ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยที่ถูกต้องตามหลักวิธีเพื่อให้เป็นผลงานที่ได้มาตรฐานตามที่แต่ละหลักสูตรกำหนด

1.2 วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของวิทยานิพนธ์ไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต คือ เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะในการทำวิจัยที่สมบูรณ์และครบวงจรในสาขาวิชาเฉพาะอันประกอบด้วย การตั้งโจทย์วิจัย การวางแผนและการจัดโครงการวิจัย การทำวิจัย การสรุปผลงานวิจัย การนำเสนอผลงานวิจัยในทุกรูปแบบและการเขียนวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ รวมถึงการฝึกปฏิบัติในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น การสืบค้นข้อมูล การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การสรุปรายงานข้อมูล การทำปรีทัศน์วรรณกรรม ฯลฯ

สำหรับเป้าหมายในการทำวิทยานิพนธ์ คือ

1. เพื่อสร้างนักวิจัยที่มีทักษะ และทักษะการวิจัยเฉพาะในสาขาวิชาการ /วิชาชีพของตน มีจริยธรรมของนักวิจัย มีความอิสระทางความคิดเชิงวิชาการ (Academic independence) สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่นำไปสู่การพัฒนางานวิชาการวิชาชีพในสาขาของตนได้อย่างมีคุณภาพ
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานในสาขาวิชาเฉพาะ ที่มีประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาวิชาการ วิชาชีพในสาขา โดยเน้นให้มีความริเริ่มแรก (Originality) ของผลงานให้ได้ในระดับหนึ่ง

งานวิจัยวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทอาจมีแนวทางอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายทาง เช่น

1. การวิจัยเชิงสำรวจที่มีความซับซ้อน เช่น มีหลายองค์ประกอบ หรือต้องใช้วิธีการทางสถิติที่ซับซ้อน ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล
2. การศึกษากรณีตัวอย่างที่มีความซับซ้อน
3. การวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎี หมายถึง งานวิจัยที่เป็นการทดสอบทฤษฎีที่มีอยู่ในขณะนั้น โดยทำการวิจัยในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อเป็นการยืนยัน ขยายขอบเขต หรือลบล้างทฤษฎีนั้น ๆ
4. การวิจัยเพื่อแก้ปัญหา หมายถึง งานวิจัยที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเชิงวิชาการ/วิชาชีพที่ไม่ซับซ้อนมากนัก
5. การวิจัยเพื่อบุกเบิก หมายถึง งานวิจัยเพื่อค้นหาสิ่งใหม่ หรือหาคำตอบปัญหา คำถาม หรือเรื่อง หรือประเด็นที่ไม่มีผู้ใดรู้หรือรู้น้อยมาก ในลักษณะที่ไม่มีความซับซ้อนมากนัก
6. วิจัยเชิงพรรณนา

1.3 แนวคิดและหลักการของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้กำหนดแนวคิดและหลักการของวิทยานิพนธ์ไว้ดังนี้

1. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตในหลักสูตร ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการที่เท่าเทียมกัน
2. การกำหนดจำนวนหน่วยกิตที่แตกต่างกันของวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรเดียวกัน เป็นตัวบ่งชี้ว่า มีกระบวนการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันสำหรับนักศึกษาที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน
3. คุณลักษณะของงานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มีดังต่อไปนี้
 - 3.1 มีความลึกซึ้งเฉพาะสาขา (Depth) ในระดับหนึ่ง
 - 3.2 เน้นการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและ/หรือ การพัฒนาวิชาการและ/หรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในสาขานั้น
 - 3.3 เน้นลักษณะความเริ่มแรกในระดับหนึ่ง ในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น
 - พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่ไม่ซับซ้อนมากนัก
 - พัฒนาวิธีการวิจัย/กระบวนการวิจัยใหม่
 - พัฒนาแนวคิดแบบใหม่ในการอธิบาย/ตีความ ข้อมูลหรือแง่ข้อเท็จจริง

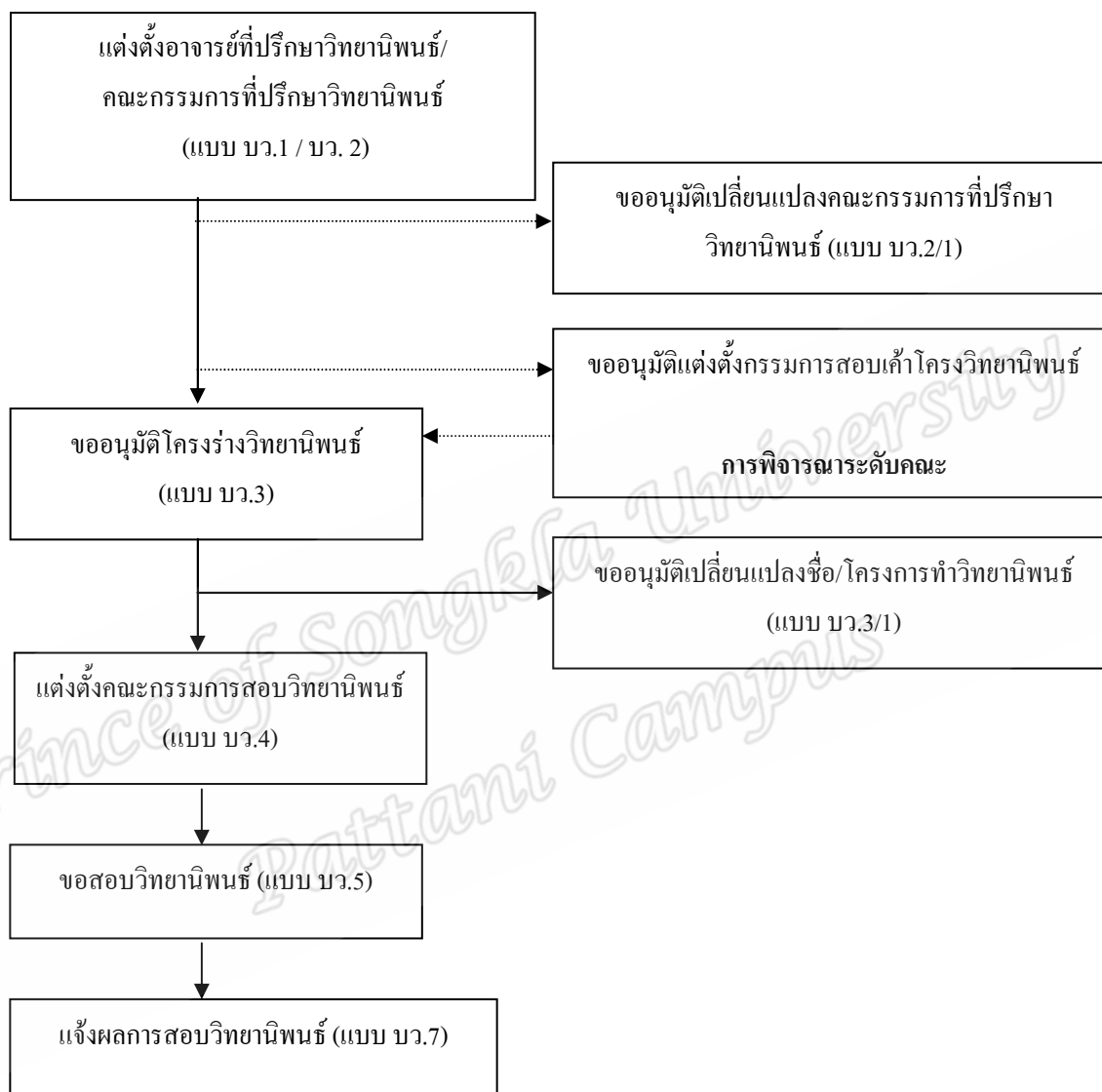
3.4 มีกระบวนการวิจัยที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์อย่างมีระบบ (Critical analysis) และการสังเคราะห์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อการตอบปัญหาหรืออธิบายปรากฏการณ์โดยมีเหตุผลประกอบที่เป็นที่ยอมรับได้

4. กระบวนการที่นำมาสู่วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตที่เป็นรูปเล่ม ถือว่าเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการฝึกการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ จนมีทักษะในกระบวนการทำวิจัยอย่างสมบูรณ์ สามารถอธิบาย วิเคราะห์ วิจัย โดยมีเหตุผลประกอบที่ยอมรับได้ สามารถสื่อสารผลงานกับผู้อื่นที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ในระดับต่าง ๆ กัน และสามารถสื่อสารผลงานกับนักวิชาการสาขาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาวิชาการ วิชาชีพเฉพาะสาขาได้ต่อไป
(มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ บัณฑิตวิทยาลัย, 2548 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่าการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต จะต้องมีความรู้และมาตรฐานทางวิชาการเท่าเทียมกัน โดยลักษณะของงานวิจัยนั้นจะต้องมีความละเอียด รอบคอบ ลึกซึ้ง มีกระบวนการวิจัยที่ครบถ้วน ตั้งแต่การคิด ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย สังเคราะห์ และการเขียนเพื่อรายงานเป็นวิทยานิพนธ์ที่มีรูปเล่มสมบูรณ์ สามารถเผยแพร่ผลงานให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณชนได้ ดังนั้นในปัจจุบันบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงได้กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของการประกันคุณภาพของหลักสูตร โดยนักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ต้องเสนอผลงานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ต่อที่ประชุมทางวิชาการและตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการซึ่งคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะให้ความเห็นชอบหรือส่งนิพนธ์ต้นฉบับ (Manuscript) ของงานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ที่พร้อมจะส่งตีพิมพ์เผยแพร่ ต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ความเห็นชอบไม่น้อยกว่า 1 เรื่อง

1.4 ขั้นตอนการเสนอทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2548 : 14) ได้กำหนดขั้นตอนในการเสนอทำวิทยานิพนธ์ของหลักสูตรปริญญาโท ไว้ดังนี้



จากขั้นตอนข้างต้น จะเห็นว่าการขออนุมัติทำวิทยานิพนธ์ต้องผ่านกระบวนการซึ่งมีกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติหลายขั้นตอน จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดเป็นปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ มีผู้ศึกษาไว้หลายเรื่อง ส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต ที่ต้องการศึกษาปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ หรือ ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ สำหรับในส่วนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ บัณฑิตวิทยาลัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานในระดับบัณฑิตศึกษาโดยตรง ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2545) พบว่า มีปัจจัย 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อระยะเวลาสำเร็จการศึกษาเร็วหรือช้าของนักศึกษากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คือ

1. ด้านนักศึกษา ถ้านักศึกษามีความมุ่งมั่นในการทำวิทยานิพนธ์ โดยตั้งใจทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องแล้ว นักศึกษาจะใช้ระยะเวลาสำเร็จการศึกษาเร็ว หรือ น้อยกว่า
2. ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษามีตำแหน่งทางวิชาการ วุฒิทางการศึกษาสูง และมีตำแหน่งทางการบริหาร นักศึกษาจะใช้ระยะเวลาสำเร็จการศึกษาช้า หรือ นานกว่า
3. ด้านความพึงพอใจต่ออาจารย์ ถ้านักศึกษามีความพึงพอใจต่ออาจารย์ก็จะใช้ระยะเวลาสำเร็จการศึกษา น้อยกว่า หรือ จบเร็วกว่า
4. ด้านสถาบัน ถ้ามีห้องสมุดเฉพาะของคณะ มีความพร้อมของอุปกรณ์การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ มีความพร้อมของเอกสารรายงานการวิจัยในการศึกษาค้นคว้า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ในการทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ และมีระบบขั้นตอนในการพิจารณาวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสม นักศึกษาจะใช้ระยะเวลาสำเร็จการศึกษา เร็ว หรือ น้อยกว่า

การวิจัยดังกล่าว มีข้อเสนอแนะให้ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แต่ละกลุ่มสาขาวิชา พิจารณาให้มีความสำคัญกับปัจจัยหลายด้านในภาพรวม จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถประมวลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ได้ 5 ประเด็น คือ

1. คุณลักษณะส่วนตัวและความพร้อมของนักศึกษา
2. ความรู้ความสามารถทางวิชาการของนักศึกษา
3. คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
4. หลักสูตรและการเรียนการสอน
5. การบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

1. คุณลักษณะส่วนตัวและความพร้อมของนักศึกษา

คณะกรรมการ National Committee on Secondary Education ของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดคุณลักษณะของนักวิจัยไว้ดังนี้ (ล้วน และอังคณา, 2536 : 13-14)

1. ด้านอารมณ์และแรงขับ (Emotional factor-drive) ผู้ที่จะทำการวิจัยประสบความสำเร็จจะต้อง

- 1.1 มีความอยากรู้อยากเห็นอันเกิดจากแรงขับภายในของตน
- 1.2 มีความสุขที่จะแสดงออก เสนอความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง
- 1.3 มีความรู้สีกว่างานนั้นมีคุณค่าจริงต่อตนเองและคนอื่น

2. ด้านการตัดสินใจและบังคับตน (Volition-control) ผู้ที่จะเป็นนักวิจัยได้ คุณสมบัติด้านนี้ก็มีความสำคัญ คือ

2.1 สิ่งที่พอมองเห็นได้ชัด เช่น

- 2.1.1 มีความกล้าคิด
- 2.1.2 มีความอดทน ไม่เบื่อง่าย
- 2.1.3 เปิดเผย ใจกล้า
- 2.1.4 ถ่อมตัว ไม่ยกตนข่มท่าน
- 2.1.5 ซื่อสัตย์ต่อหลักวิชา

2.2 ในแง่พลังทั่ว ๆ ไป เช่น

- 2.2.1 มีแนวทางของตนเอง เช่น คิดอย่างอิสระ
- 2.2.2 รู้จักประมาณตน เช่น รู้จักกำลังและขอบเขตความสามารถ
- 2.2.3 รู้จักควบคุมตนเองได้

2.3 ในแง่ความนึกคิด เช่น

- 2.3.1 เกี่ยวกับธรรมชาติ เชื่อว่าธรรมชาติมีเอกลักษณ์ กฎ การเปลี่ยนแปลง เหตุและผล
- 2.3.2 เกี่ยวกับตน เชื่อว่าตนมีศักยภาพ เข้าใจสังคม และเข้าใจการควบคุมตน
- 2.3.3 เกี่ยวกับโอกาส เชื่อว่ามีโอกาสที่จะค้นหาความจริงได้ เพื่อประโยชน์แก่ตนและสังคม

กานดา พุนลาภทวี (2530 : 82) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์และการทำวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีการศึกษา 2520-2529 พบว่า คุณสมบัติส่วนตัวของผู้วิจัยเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย คุณสมบัติส่วนตัวของผู้วิจัยที่ควรจะมีคือ ความตั้งใจจริง ความเพียรพยายาม ความอดทน ความละเอียดรอบคอบ เป็นนักคิดนักวิเคราะห์ มีวิธีการทำงานอย่างมีเหตุผล ทำงานด้วยความเอาใจใส่

ขยันขันแข็ง ตรงต่อเวลา รู้จักประสานงาน มีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นนักวางแผนที่ดี ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กริสนา นกสกุล (2531 : 66) ที่ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำปริญญานิพนธ์ของนิสิตบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่พบว่า องค์ประกอบด้านคุณลักษณะส่วนตัวของนิสิต คือ ความอดทน ความพากเพียรในการทำงาน การทำงานโดยมีการวางแผนงานล่วงหน้า มีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำปริญญานิพนธ์ อาจเป็นเพราะว่าคุณลักษณะส่วนตัวเหล่านี้เป็นส่วนที่ติดตัวมาสำหรับแต่ละบุคคล แต่หากนักศึกษาขาดการทำวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่องหลังจากเรียนจบรายวิชา ไม่มีความตั้งใจและความอดทนน้อย เริ่มต้นทำวิทยานิพนธ์ช้า ไม่มีการแบ่งเวลาที่ดี และขาดการวางแผนให้แก่ตนเองก่อนพบอาจารย์ที่ปรึกษาจะทำให้เกิดปัญหาและเป็นสาเหตุของการใช้เวลาเรียนเกินกว่าที่หลักสูตรกำหนด (นุกูล บำรุงไทย, 2544 อ้างถึงในทรงธรรม ชีระกุล, 2547 : 19)

พิกุล เอกวรารุง (2541 : 112-113) ศึกษาเรื่อง ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของนิสิตคือไม่สามารถควบคุมตนเองให้ทำตามแผนที่วางเอาไว้ ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในการเรียนและทำวิทยานิพนธ์ ต้องดูแลครอบครัวทำให้ไม่มีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ เกิดความเครียดและวิตกกังวลสูงกับการทำงานและการเรียน

นอกจากนี้ นักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์ควบคู่ไปกับการทำงาน ต้องรู้จักแบ่งเวลาเพื่อใช้ในการวิจัยให้เหมาะสม เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จทั้งสองด้าน ดังผลการวิจัยของ นันทนา รัตนอาภา (2526 : 119) เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการสำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาและหลังกำหนดเวลาของหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พบว่า นิสิตกลุ่มที่สำเร็จตามกำหนดเวลาส่วนใหญ่มาศึกษาโดยลาศึกษาต่อจนทำวิทยานิพนธ์เสร็จหรือจนสำเร็จการศึกษา ในขณะที่กลุ่มที่สำเร็จหลังกำหนดเวลา ส่วนใหญ่มาศึกษาในขณะที่ยังทำงานประจำอยู่โดยไม่ได้อลาศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาและลามาศึกษาเฉพาะเมื่อหาวิชาครบหมดแล้วกลับไปทำงานควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ เมื่อต้องทำงานประจำควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ จึงทำให้ไม่มีเวลาให้กับการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ รุ่นที่ 5 (2529 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลา กำหนดของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2529-2530 พบว่า ผู้ที่ไม่ลาศึกษาต่อนั้นต้องเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานเดิมและมีความกังวลใจในเรื่องของการสอบความรู้หรือการสอบสัมภาษณ์ขั้นสุดท้ายมากกว่าผู้ที่ลาศึกษาต่อ ขณะเดียวกันผู้ที่ลาศึกษาต่อก็มีความรู้สึกว่าระบบการประเมินผลไม่ยุติธรรม กิจกรรมนอกหลักสูตรมาก และใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในเรื่องของความรัก มากกว่าผู้ที่ไม่ลาศึกษาต่อ รวมทั้งผลการวิจัยของ จิระศักดิ์ บุญรากรณ์ (2546 : 79) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า นักศึกษาขาดการบริหารเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาที่เรียนรายวิชาจบแล้ว แต่ทำวิทยานิพนธ์ยังไม่เสร็จ ไม่ควรขอลากลับไปทำงาน ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในการบริหารเวลาในการทำวิทยานิพนธ์และเป็นสาเหตุให้สำเร็จการศึกษาล่าช้า

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ล่าช้า สำหรับสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คือไม่มีเงินทุนทำวิทยานิพนธ์

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นพอสรุปได้ว่า คุณลักษณะส่วนตัวและความพร้อมของนักศึกษา ได้แก่ ความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความพยายาม ความอดทน การวางแผนการศึกษา การบริหารเวลา และความพร้อมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ภาระความรับผิดชอบในครอบครัว ภารกิจด้านหน้าที่การงาน สุขภาพอนามัย สภาพแวดล้อมของที่พักอาศัย และงบประมาณในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ด้วย ประเด็นเหล่านี้ผู้วิจัยจะได้กำหนดเป็นข้อคำถามของเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

2. ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการของนักศึกษา

คณะกรรมการ National Committee on Secondary Education ของอเมริกาได้กำหนดคุณลักษณะของนักวิจัยไว้ดังนี้ (ล้วน และอังคณา สายยศ, 2536 : 13-14)

1. ความสามารถในการเลือก ค้นหา และเลือกใช้ความรู้จากงานที่แล้วได้อย่างรวดเร็ว
2. มีความรู้และความสามารถในการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และตรรกวิทยาในการทดลอง
3. มีทักษะในการใช้เครื่องมือการทดสอบที่เหมาะสม
4. มีทักษะในวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล รู้ว่าข้อมูลใดใช้สถิติแบบใด และยังสามารถเขียนและแปลกราฟได้ดีด้วย
5. มีความสามารถที่จะสรุปผลข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. มีทักษะในการทดสอบ วิพากษ์วิจารณ์และพยากรณ์ข้อมูล และจัดระบบข้อมูลตลอดจนวิธีรายงานผล

ผลการวิจัยที่สนับสนุนคุณลักษณะของนักวิจัยดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ ผลการวิจัยของกริสนา นกสกุล (2531 : บทคัดย่อ, 64) ที่ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำปริญญาโท ของนิสิตบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า องค์ประกอบที่ทำให้ นิสิตใช้เวลาต่างกันในการทำปริญญาโท ในด้านประสบการณ์ทางวิชาการ

ของนิสิต ได้แก่ การเลือกหัวข้อได้ตรงกับความสนใจ ความรู้ด้านสถิติสำหรับการวิจัย ความสามารถในการสร้างเครื่องมือการวิจัยและความสามารถในการเขียนรายงาน รวมทั้งผลการวิจัยของ บุญกร เพชรวิวรธน, จิราภรณ์ บุญส่ง และพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2534 : 71) ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาในการทำ ปริณยานิพนธ์ของนิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตมีปัญหาในการหา หัวข้อและขาดความเป็นอิสระในการเลือกหัวข้อปริณยานิพนธ์

กานดา พูนลาภทวี (2530 : 80) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์และการทำ วิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีการศึกษา 2520-2529 พบว่า การทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใน เรื่องที่กำลังวิจัยอยู่ มีความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงที่กำลังวิจัย มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย และ ผลการวิจัยของ ถาวร จันทศิริ (2539 : 114) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการทำปริณยานิพนธ์ของนิสิตปริญญาโท ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า ประสบการณ์วิชาการของนิสิตมีปัญหามากที่สุด คือนักศึกษาขาดความรู้เรื่องการวิจัยและขาด ความเข้าใจในวิชาสถิติ ไม่มีหัวข้อปริณยานิพนธ์ที่ตนสนใจก่อนที่จะเข้ามาศึกษา และในปีเดียวกัน สิริรัตน์ คุณจักร (2539 : 140) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำ วิทยานิพนธ์ระหว่างนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จ การศึกษาภายในสองปีการศึกษา และมากกว่าสองปีการศึกษา พบว่า ความรู้ความสามารถของนิสิต ในเรื่องที่ทำวิทยานิพนธ์ ความสามารถในการเลือกเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ การใช้โปรแกรม สำเร็จรูปในการวิเคราะห์และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้นิสิตสำเร็จการ ศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา โดยนิสิตที่สำเร็จการศึกษาภายใน 5-6 ภาคการศึกษา จะมีปัญหาในด้าน ความรู้ความสามารถต่างๆ เหล่านี้ รวมทั้ง พิกุล เอกวางกุล (2541 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาใน การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นักศึกษาใช้เวลาหาประเด็นปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์นาน เนื่องจากขาดทักษะการเขียนความ สำคัญของปัญหา

นอกจากนี้นักศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในด้านการใช้ภาษาทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพราะภาษาเปรียบเสมือนยานพาหนะที่นำพาซึ่งการสื่อสารและถ่ายทอดความคิด ของเราออกไปสู่โลกภายนอก (นิรันดร์ หาญพาณิชย์พันธ์, 2545 : 53) ดังผลการวิจัยของชนิษฐา ทองสถิต (2538 : ข) ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวคิดในการแก้ปัญหการทำวิทยานิพนธ์ ระดับ ปริณยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาประสบปัญหาในเรื่องความรู้ ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการอ่านตำราและค้นคว้าหาหัวข้อ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สิริรัตน์ คุณจักร (2539 : 140) ที่ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จใน การทำวิทยานิพนธ์ระหว่างนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ สำเร็จการศึกษาภายในสองปีการศึกษา และมากกว่าสองปีการศึกษา พบว่า ความสามารถในการอ่าน

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทักษะการเขียนภาษาไทย เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้นิสิตสำเร็จการศึกษา ภายใน 4 ภาคการศึกษา โดยนิสิตที่สำเร็จการศึกษาภายใน 5-6 ภาคการศึกษา จะมีปัญหาในการอ่าน และเขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้งผลการวิจัยของ จิระศักดิ์ บุษราภรณ์ (2546 : 78) ที่ศึกษา เรื่อง การศึกษาปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า ปัญหาที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการของนักศึกษา คือ นักศึกษาขาดทักษะในการนำ ความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ไปใช้ในการค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งส่วนมากเป็นเอกสาร วารสารภาษาอังกฤษ ที่จะต้องนำมาแปลเป็นภาษาไทย หรือต้องใช้เวลามาก ในการแปล

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอจะจำแนกความรู้ความสามารถทางวิชาการของนักศึกษา ออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ความรู้ความสามารถด้านการวิจัย ตั้งแต่การหาหัวข้อให้ตรงกับความสนใจ ความสามารถในการสร้างเครื่องมือ สถิติเพื่อการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและอภิปรายผล 2) ความสามารถทางด้านภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และความสามารถด้านอื่น ๆ

3. ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

กริตนา นกสกุล (2531 : 63) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร พบว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ประสบการณ์ในการควบคุมวิทยานิพนธ์ การแนะนำชี้แนะที่ดีของประธานหรือกรรมการ

สิริรัตน์ คุณจักร (2539 : 145) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จ การศึกษาภายในสองปีการศึกษา และมากกว่าสองปีการศึกษา พบว่า การใช้เวลาในการให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาในทุกขั้นตอนและการให้กำลังใจแก่นักศึกษา เป็นปัจจัยที่ช่วยให้นักศึกษาสำเร็จ การศึกษาได้เร็ว รวมทั้งผลการวิจัยของ ทรงธรรม ชีระกุล (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ปัจจัยที่มีความ สำคัญต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาควรทุ่มเทเวลา เอาใจใส่ดูแล และ ให้คำปรึกษาแนะนำนิสิตอย่างเต็มที่ อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีประสบการณ์การวิจัยและมีตำแหน่ง วิชาการ

แต่หากอาจารย์ไม่ค่อยมีเวลาให้คำปรึกษาและพบยาก เนื่องจากมีภาระงานมากทั้งด้านการสอนและงานวิจัย เดินทางไปต่างประเทศบ่อย ทำให้หนีตึกกับคณะกรรมการที่ปรึกษามีเวลาไม่ตรงกัน จะทำให้เกิดปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ (พิบูล เอกวรานกูร 2541 : บทคัดย่อ) แต่ผลการวิจัยของ พรพรมมหาราช (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่เป็นปัญหาต่อการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ นักศึกษายังมีความพึงพอใจในการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาในระดับมาก ซึ่งถือได้ว่าการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นจุดแข็งของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นอกจากคุณลักษณะข้างต้นดังกล่าวแล้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ดังผลการวิจัยของ สิริรัตน์ คุณจักร (2539 : 144) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาภายในสองปีการศึกษา และมากกว่าสองปีการศึกษา พบว่า ความรู้ความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในเรื่อง ระเบียบวิธีวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้ภาษาเขียน เป็นปัจจัยที่ช่วยให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาได้เร็ว แต่หากอาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ก็จะทำให้ให้นักศึกษามีปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ ขนิษฐา ทองสถิต (2538 : ง) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวคิดในการแก้ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่สามารถให้คำปรึกษาในเรื่องการสร้างเครื่องมือได้ และได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาคือนักศึกษาสามารถขอคำปรึกษาได้จากอาจารย์ประจำภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษาหรือควรหาอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความชำนาญในเรื่องการสร้างเครื่องมือเป็นที่ปรึกษาร่วม นอกจากนี้สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาก็มีส่วนสำคัญ เนื่องจากสัมพันธภาพที่ดีจะเป็นการสร้างความรู้สึกลึกซึ้งใจ ลดช่องว่าง ลดความห่างเหิน และความไม่ขัดแย้งซึ่งกันและกันของอาจารย์ที่ปรึกษาจะช่วยให้การให้คำปรึกษาราบรื่นและทำให้การทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า สาเหตุที่ทำให้วิทยานิพนธ์ล่าช้า มีปัญหาจากหนีตึกกับอาจารย์ที่ปรึกษามีเวลาวางไม่ตรงกัน อาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีเวลาหนีตึก ปัญหาความขัดแย้งทางด้านวิชาการระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัญหาความขัดแย้งทางวิชาการระหว่างหนีตึกกับอาจารย์ที่ปรึกษาและปัญหาสัมพันธภาพส่วนตัวของหนีตึกกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

จะเห็นว่าการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในระดับมหาบัณฑิต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรึกษาหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คอยให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือเพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอจะจำแนกได้ว่า คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้เป็น 2 ด้าน คือ 1) ความรับผิดชอบและวิธีการให้คำปรึกษา ได้แก่ ความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในการให้คำปรึกษา การใช้เวลาในการให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำในทุกขั้นตอน การให้กำลังใจ 2) ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความรู้ในทุก ๆ ขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ ประสบการณ์ในการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตำแหน่งทางวิชาการและวุฒิการศึกษา และสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษา สัมพันธภาพระหว่างประธานและกรรมการที่ปรึกษา

4. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

กัญญา วีระวรรณ (2536 : 229) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหา การเรียน การสอน และการทำวิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรเพิ่มชั่วโมงสอนวิชาสถิติวิจัย โดยเฉพาะหัวข้อการแปลผลและการอภิปรายผล เนื่องจากนักศึกษายังขาดทักษะปฏิบัติในด้านนี้ และอาจารย์ผู้สอนควรมีความเชี่ยวชาญและมีเทคนิคในการสอน การชี้แนะเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย

สิริรัตน์ คุณจักร (2539 : 153) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาภายในสองปีการศึกษา และมากกว่าสองปีการศึกษา นักศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยควรพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร โดยเน้นความสำคัญทางด้านการวิจัยสถิติที่ใช้ในการวิจัย และการใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรจัดให้มีการเรียนการสอนวิชา การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นวิชาบังคับ รวมทั้งการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วน จิระศักดิ์ บุญราภรณ์ (2546 : 77) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า นักศึกษามีภาระงานในแต่ละวิชามาก จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตามหลักสูตรถึง 54 หน่วยกิต ทำให้เพิ่มภาระงานมากขึ้น ต่อมาหลักสูตร ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรและลดจำนวนหน่วยกิตเหลือ 42 หน่วยกิต ทำให้การทำวิทยานิพนธ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรจะมีการปรับปรุงให้เรียน Coursework จบภายใน 3 ภาคเรียน เพื่อภาคเรียนที่ 4 จะได้มีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์อย่างเต็มที่ ส่วนการจัดรายวิชาที่เปิดสอนนั้น ควรจัดให้มีเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับการทำวิจัย

เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ได้จริง และจากผลการวิจัยของชนินฐา ทองสถิต (2538 : ข) ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวคิดในการแก้ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ด้านการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ มีปัญหาในเรื่องของ ความรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นอุปสรรคสำคัญในการอ่านตำราและค้นคว้าหาหัวข้อ แนวคิดในการ แก้ปัญหา คือ ควรเพิ่มการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยจะนับหน่วยกิตหรือไม่นับก็ได้และ นักศึกษาต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษเพิ่มด้วยตนเอง

พร พรหมมหาราช (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งนักศึกษาเห็นว่าความรู้ ไม่เข้าใจ เกี่ยวกับขั้นตอน กฎระเบียบในการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ เป็นปัญหาในระดับปานกลาง จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นว่าเนื้อหาสาระของรายวิชา การจัดรายวิชาที่เปิด สอน โดยเฉพาะรายวิชาทางด้านการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิจัย รายวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน หน่วยกิตรวม เทคนิควิธีการสอน ภาระงานในแต่ละวิชา และการเสนอทำวิทยานิพนธ์ซึ่งต้องผ่าน กระบวนการ กฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติหลายขั้นตอน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหา ในการทำวิทยานิพนธ์

5. การบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

ในการทำวิทยานิพนธ์บางครั้งนักศึกษาจะต้องอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ห้องสมุด ช่วงเวลาในการเปิดปิดห้องสมุด จำนวนเอกสาร ตำราฯลฯ การสืบค้นข้อมูลจากระบบสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ นอกจากนี้การให้ข้อมูลและคำแนะนำของ เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับขั้นตอนการเสนอทำวิทยานิพนธ์ ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งของการบริการวิชาการของ มหาวิทยาลัย

สิริรัตน์ คุณจักร (2539 : 149) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จ การศึกษาภายในสองปีการศึกษา และมากกว่าสองปีการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับแหล่งข้อมูล อันได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความเพียงพอและทันสมัยของเอกสาร ตำรา ฯ และระบบการค้นคว้าข้อมูลที่ทันสมัย สะดวกและรวดเร็ว เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้นิสิตสำเร็จการ ศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา และหากห้องสมุดมีหนังสือและเอกสารค่อนข้างเก่าและมีจำนวนน้อย คู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัยไม่เป็นปัจจุบันและมีตัวอย่างการอ้างอิงไม่ครบถ้วนแล้ว ย่อมเกิดปัญหา (พิบูล เอกวารงกูร 2541 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ พร พรหมมหาราช (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

ระดับมหบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมแล้วนักศึกษาเห็นว่า จำนวนหนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการ หนังสืออ้างอิงภาษาไทย วิทยานิพนธ์หรือรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ มีไม่เพียงพอ เก่าและล้าสมัย ซึ่งเป็นปัญหาในระดับปานกลางถึงระดับมาก ส่วนความไม่เพียงพอของจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ในการศึกษาค้นคว้าและไม่ทราบแหล่งสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และความไม่ชัดเจนของกลุ่มการทำวิทยานิพนธ์เป็นปัญหาในระดับปานกลาง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ปริมาณและความทันสมัยของเอกสาร ตำรา วารสารทางวิชาการ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดที่มีให้บริการค้นคว้า ความเร็วของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ห้องสมุดจัดไว้บริการแก่นักศึกษา ช่วงเวลาเปิดปิดของห้องสมุด ระยะเวลาในการให้ยืมเอกสาร ฯ ในแต่ละครั้ง ปริมาณที่ให้ยืม การให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ของบุคลากร รวมถึงแหล่งสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและความชัดเจนของกลุ่มการทำวิทยานิพนธ์ ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ซึ่งประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจะได้กำหนดเป็นข้อคำถามในเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

Prince of Songkla University
Pattani Campus